

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено
на засіданні кафедри фінансів,
обліку і аудиту
протокол № 1 від 29.08.2024 р.

ГРОШІ І КРЕДИТ СИЛАБУС 2024/2025 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітні програми	– «Управління фінансами, банківська справа та страхування»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Цикл підготовки	– професійний
Кількість кредитів ЄКТС	– 4 (120 годин)
Семестр	– 3
Сторінка курсу в MOODLE	– https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=13355

Лектор курсу – Бойко Дмитро Іванович (канд. економ. наук, доцент)

Профайл викладача – <https://kart.edu.ua/staff/bojko-dmitro-ivanovich>

Контакти викладача (e-mail) – boyko20@kart.edu.ua

Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, корпус 3, ауд. 515-516 Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу –

<https://kart.edu.ua/osvita/portal-rz>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua/>

Питання теорії і практики грошового обороту, грошового, валютного і кредитного ринків постійно перебувають у центрі уваги не тільки фахівців, а й широких верств населення, не втрачаючи свою актуальність в усі періоди існування людства. Гроші та кредит – це явища, які нерозривно пов'язані з усіма процесами суспільного відтворення. Рух грошей і кредиту супроводжує рух товарів і товарний обмін. Своєю чергою, необхідність прискорення товарного обміну супроводжується вирішенням задач щодо прискорення руху грошей, а також щодо розвитку та впровадження нових модифікацій грошових і кредитних відносин. Грошово-кредитна сфера активно впливає на всі галузі та стадії економічного розвитку в країні. Наприклад, стабільна валюта є однією з умов зростання виробництва та доходів населення, а розвиток кредитної системи є поштовхом до накопичення капіталів, зростання заощаджень та інвестицій в економіці. Крім того, грошові, валютні та кредитні ринки не тільки пов'язані й впливають на інші сфери економіки, а й пов'язані та взаємодіють між собою.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результати навчання (ПР):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування грошових та банківських систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних грошових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування банківської системи та грошового ринку.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви бажаєте опанувати теоретичні засади щодо закономірностей функціонування грошово-кредитних відносин в умовах сучасного суспільного відтворення, а саме: закономірностей грошово-кредитного обігу в умовах ринкового господарства; принципів та форм організації сучасної грошово-кредитної системи; особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту; характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності; функціонуванню спеціалізованих небанківських інститутів; сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки.

Курс присвячено вивченню сутності грошей як економічної категорії та їх ролі у процесі суспільного відтворення; основних економічних категорій та законів функціонування грошей та кредиту; законів та підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють грошову, кредитну та банківську діяльність; основних характерних рис сучасної грошової системи України її структури, цілей, функцій та принципів функціонування її окремих ланок; економічного змісту та механізмів здійснення базових банківських операцій та надання банківських послуг; стану, проблем та перспектив розвитку грошової, кредитної та банківської систем України;

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Методи навчання

Словесний метод (лекція, дискусія), практичний метод (практичні заняття), робота з навчально- методичною літературою, самонавчання, презентації.

Теми курсу

Змістовий модуль 1. Грошова система та грошовий оборот.

Тема 1. Сутність і функції грошей

Предмет і завдання курсу «Гроші та кредит». Місце курсу в загальноекономічній підготовці. Методологія. Джерела вивчення дисципліни. Історичний розвиток форм вартості та грошей. Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Сутність грошей як загального еквівалента. Портфельний підхід до означення суті грошей. Гроші як гроші та гроші як капітал. Форми грошей та їх еволюція. Вартість грошей та засоби їх вимірювання. Основні функції грошей..

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

Сутність грошового обороту. Суб'єкти та об'єкти грошового обороту.

Структура сукупного грошового обороту. Основні сфери грошового обороту. Готівковий та безготівковий грошовий оборот. Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та їх структура. Грошова маса та основні форми її існування. Характеристика грошових агрегатів. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають

Тема 3. Грошовий ринок

Суть і структура грошового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку. Рівноважна процентна ставка.

Тема 4. Грошові системи

Поняття грошової системи та її елементи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Система безготівкових розрахунків. Валютна система. Система готівкового обігу. Типи грошових систем. Саморегульовані грошові системи. Регульовані грошові системи. Становлення та розвиток грошової системи України.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи

Теоретичні концепції інфляції. Суть інфляції та її основні форми. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика. Політика доходів. Соціально-економічні наслідки інфляції. Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи в Україні 90-х років

Змістовий модуль 2. Кредитна система суспільства та методи грошово-кредитного регулювання.

Тема 6. Кредит у ринковій економіці

Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Ринок позичкових капіталів. Позичковий процент. Норма процента. Процентний ризик. Необхідність та сутність кредиту. Основні функції кредиту. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в Україні. Еволюція кредитних відносин. Функціональна характеристика й типи кредитних відносин. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Економічні передумови можливості отримання кредиту. Теорії кредиту. Загальна характеристика функціональних форм кредиту. Комерційний кредит. Споживчий кредит. Державний кредит. Міжнародний кредит. Банківський кредит.

Тема 7. Кредитна система. Центральні банки

Поняття кредитної системи. Основні типи та моделі побудови кредитних систем. Загальна структура кредитної системи. Інфраструктура кредитної системи. Банківська система. Виникнення та походження банків. Емісійні та неемісійні банки. Основні функції банків. Парабанківська система. Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Національний банк України: особливості створення, діяльності та перспективи розвитку. Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функції банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово-кредитної політики. Основні типи грошово-кредитної політики. Операції на відкритому

ринку. Реалізація грошово-кредитної політики в Україні.

Тема 8. Комерційні банки та їх основні операції

Суть та призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків. Основні показники діяльності комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій. Економічний зміст банківського продукту та його класифікація. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їх структура. Власний капітал банку, його основні функції. Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Запозичені кошти. Міжбанківські кредити. Кредити НБУ. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції, їх сутність та призначення. Інвестиційні операції та їх види. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність, призначення і види фінансового посередництва. Фінансові посередники як суб'єкти грошового ринку. Порівняльна характеристика банків та небанківських фінансово-кредитних установ. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Функції банків. Становлення банківської системи, місце банків на грошовому ринку. Функції та роль банків. Особливості розвитку й побудови дворівневої банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх види та особливості функціонування в Україні. Страхові компанії, сутність і форми організації.

Тема 10. Валютний ринок і валютні системи

Поняття валютної системи. Основні елементи національної валютної системи. Сутність та класифікація валют. Валютний курс та його функції. Регулювання валютних курсів. Валютна інтервенція. Валютний демпінг. Дисконтна політика. Девальвація та ревальвація. Режим валютного курсу в Україні. Загальна характеристика та структура валютного ринку. Валютні операції. Валютні ризики і методи їх страхування.

Тема 11. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми співробітництва їх з Україною

Баланси міжнародних розрахунків та їх основні види. Світовий ринок позичкових капіталів та його структура. Кредитування зовнішньої торгівлі. Міжнародні довгострокові кредити. Міжнародні валютно-кредитні організації.

Ресурси курсу

- 1 <http://lib.kart.edu.ua> (Електронний портал УкрДУЗТ);
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <https://www.kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ));
- 4 <https://mof.gov.ua/uk> (Міністерство фінансів України);
- 5 <https://www.bank.gov.ua> (НБУ).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Фахівець, підготовлений для роботи в банківських установах, повинен розуміти сутність грошей, здійснювати аналіз та оцінку грошових агрегатів, працювати з даними грошового та валютного ринків, оцінювати кредитоспроможність позичальників банків.

Форми та методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий. Методи контролю: виконання практичних завдань, усне і письмове опитування, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, іспит.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		кількість балів
Усне опитування		15
Виконання практичних завдань		25
Тестові завдання за темами курсу		20
Підсумок		60

Визначення назви за державною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середньогорівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬН О - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту доступний за посиланням: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/kodex.pdf>

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/poloz_zap_plagiat-1.pdf

Інтеграція здобувачів освіти із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.